

(досвід перехідної доби): моногр. / Е. І. Огар — Львів: Світ, 2012. — 164–175 с. 10. Семілет Н. Дитяча бібліотека: пошуки нових форм обслуговування / Н. Семілет, Г. Гречко // Вісн. Книжкової палати. — 1993. — № 7 (21). — С. 18–22.

РОЛЬ БИБЛИОТЕК В ПОПУЛЯРИЗАЦИИ УКРАИНСКОЙ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ КНИГИ 50-80-х гг. XX века

Анализируются особенности популяризации библиотеками украинской познавательной книги 50-80-х гг. XX века. Исследуются информационный и законодательный аспекты влияния тогдашнего правительства на распространение познавательной книги через библиотечный ресурс. Определяются основные формы и способы популяризации познавательной книги, характерные для советских времен.

LIBRARIES IN POPULARIZING OF UKRAINIAN COGNITIVE BOOKS IN 50-80'S OF TWENTIETH CENTURY

The features of librarian popularization of Ukrainian cognitive books in 50-80's of twentieth century are analyzed. Information and legislative aspects of the government impact on distribution of cognitive books through library resources are researched. The basic forms and methods of popularizing books characteristic of the Soviet period are determined.

Стаття надійшла 05. 11. 2014

УДК 655.413:050

Л. Й. Дмитрів

Українська академія друкарства

«WYDAWCA»: 20 РОКІВ НА РИНКУ ПОЛЬСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

Характеризується ринок польських періодичних видань з видавничої справи і редагування. Аналізується тематичний пласт часопису «Wydawca».

Часопис, видавнича справа, періодичні видання

В умовах сучасного інформаційного суспільства вважається, що показником стану того чи іншого сегмента ринку є розвиненість фахових періодичних видань, які цей сегмент обслуговують. Так, зокрема, у Польщі, сьогодні налічуємо близько 15 часописів та газет, на шпальтах яких тією чи іншою мірою, у складі тимчасових та постійних рубрик порушуються питання національної видавничої справи («Notes wydawniczy», «Nowe Książki», «Rocznik Historii Prasy Polskiej», «Studia Medioznawcze», «Press» тощо). Однак одним із найшанованіших часописів, який не лише коментує книжкові події, але й забезпечує власне наукову комунікацію між учасниками видавничого руху та читачами-фахівцями, готовими до сприйняття фахової інформації, розглядає сукупність принципів та правил, що регулюють редакційно-виробничий процес, є «Wydawca», який нещодавно відсвяткував своє 20-річчя.

На початку 1990-х рр., унаслідок ліквідації державної монополії у сфері засобів масової інформації, стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та модернізації роботи видавничих установ, посилення кадрового ресурсу з видавничого бізнесу, «в результаті економічних та політичних змін у польських ЗМІ виник медіаринок з такими невід’ємними ознаками, як пропозиція, попит та конкуренція...інформація перетворилась у товар, який користувався великим попитом» [1, с. 36], польська періодика з видавничої справи та суміжної до неї галузі, книгознавства, набуває неабиякого розквіту. Так, було зареєстровано понад 300 часописів та газет лише книжкового спрямування [4, с. 229]. Для того, щоб упорядкувати хаотичний випуск публікацій, присвячених періодичній пресі та книжковим новинкам, з 1996 р. у Польщі було проведено ряд бібліометричних підрахунків, повнотекстові бази публікацій яких надруковані у часописі «Rocznik historii prasy polskiej».

У 1993 р. з ініціативи головного редактора щомісячника для поліграфістів «Poligrafika» А. Палача та публіциста Т. Левандовського на ринку польської періодики з’являється часопис «Wydawca», сигнальний, нульовий примірник якого було надруковано у жовтні того ж року і представлено під час Перших Національних торгів книги. Сьогодні часопис виходить у світ за підтримки видавництва «Inicjal» і не має видань-конкурентів, заповнюючи нішу фахових видань із поліграфії та видавничої справи та задовольняючи всі читацькі запити. Як зазначають видавці, задумом для виникнення часопису було створення форуму обміну думками всіх складових елементів видавничого ринку: художників і типографів, літературних агентів, друкарів, видавців, книгознавців, бібліотекарів, а завданням часопису — дорадча участь при проектуванні, випуску та продажу видавничої продукції: «Ми не пишемо про книгу як явище літератури, нас також цікавить книга як виріб, як результат художнього опрацювання». Відповідно, найважливішим структурним елементом часопису, якому притаманна комплексність публікацій, упродовж усього його існування є навчально-пізнавальна частина — матеріали щодо видавничого маркетингу, права, типографії і графіки книжки, поліграфії, матеріалознавства, історії книги тощо. Значна увага на шпальтах «Wydawca» надається проблематиці видавничої справи та редагування.

Так, у постійних рубриках «Od redaktora», «Z biblioteczki Zbyszka Suchara», «Projektowanie książki», «Ilustracja w książce», «Edytorstwo», «Pitawal wydawcy» порушуються проблеми наукового та технічного редагування, організації процесу випуску книги від авторського задуму до її виходу у світ. «Wydawca» — єдиний польський часопис, у якому публікуються дослідження про випуск видань різних видів літератури із докладним описом усіх видавничих процесів (рубрика «Procesy Wydawnicze»), перший польський часопис, який розпочав конкурс книг «Edycja — książka edytorsko doskonała».

Крім цього, «Wydawca» широко послуговується випуском рекламних додатків та розлогими списками кращих поточних надходжень за певними типологічними характеристиками (у розділ «Typografia» входять цикли «Kroje

pism» та «Podręczniki dla typografów»). У такий спосіб видавці підвищують інформативність видання, адже читач має можливість дізнатися про те, що раніше йому було недоступно (до прикладу, аналіз читацьких груп, отриманий із опитувань та анкет), та рівень задоволення читацьких потреб, гарантують довіру читачів до видання [2, с. 33].

Відповідаючи вимогам часу, «Wydawca» запроваджує нові тематичні рубрики та цикли, а подекуди й тематичні номери, що стосуються книги в час новітніх технологій. Так, скажімо, № 6-9 (2012 р.) присвячений електронним книгам («Księga elektroniczna») і порушує питання їх естетики та якості, ціноутворення та шляхів просування на ринку, технічних аспектів виробництва та використання. У № 5 (2013 р.) у рубриці «Internet» започатковано цикл матеріалів про дослідження читачтва в електронних ЗМІ, а з № 5 (2014 р.) — «Recenzje w Sieci» із публікацією рецензій на книги, розмішені в Інтернеті.

Публікуючи тематичні дослідження, «Wydawca», насамперед, складається зі статей та оглядів із властивим їм високим рівнем аналітичності, адже їх постійними авторами виступають фахівці галузі, з діяльністю яких можна ознайомитись у постійній рубриці «Ludzi polskiej książki». Рідше натрапляємо на інтерв'ю та замітки («Różne»).

Попри відсутність у часописі, як і в інших виданнях книгознавчого спрямування, звичної вказівки на типоформувальні ознаки видання — читацьке та цільове призначення, на ринку преси «Wydawca» вважається виданням для фахівців (польські відповідники «czasopismo zawodowe», «czasopismo fachowe», «czasopismo naukowe» чи інші можливі варіанти) й повністю виконує початково поставлені завдання — сприяє науковій комунікації, оцінює зміст і форму книги, формує громадську думку щодо читання.

Від часу свого заснування, «Wydawca» не змінив формат свого випуску й з'являється на ринку польської преси щомісяця. Власне щомісячний випуск дозволяє, з одного боку, висвітлити нагромаджену інформацію за порівняно короткий період (при цьому інформація не втрачає своєї новизни, що властиво для щоквартальників та щорічників), а з другого — залишатись у постійному полі зору читацької аудиторії. «Wydawca» розповсюджується за передплатою як у традиційний спосіб, так і за допомогою Інтернету на порталі видавничого ринку wydawca.com.pl (Portal rynku wydawniczego), власником якого є видавництво «Inicjal».

Надаючи доступ до електронного архіву часопису за останні десять років із анотаціями статей, переліками рубрик та змісту (повна версія випусків «Wydawca» доступна після оплати), ознайомлюючи читачів із щоденними новинами видавничого ринку Польщі за допомогою електронного листування, редакція часопису розширює читацьку аудиторію для польських та іноземних передплатників, чим підвищує ефективність комунікації.

Призначений для фахівців, польський часопис «Wydawca» є прикладом для наслідування і переймання традицій. Адже в Україні власне інформаційний простір, який обслуговував би читача, книгорозповсюджувача, видавця та

автора, перебуває лише на стадії формування і, поки що, не здатен повною мірою задовольнити їхні потреби.

1. Адамовский Я. В. Средства массовой информации в процессе системных преобразований в Польше / В. Я. Адамовский // Вестн. Московского ун-та. — 2001. — № 4. — С. 34–38. — Сер. 10. Журналистика. 2. Піскозуб Л. Й. Засоби зацікавлення читача польської періодики із видавничої справи і редагування / Л. Й. Піскозуб // Друкарство. — 2006. — № 5 (70). — С. 31–35. 3. Часопис «Wydawca» 2004–2014 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.wydawca.com.pl/> 4. Kolasa W. Czasopisma prasoznawcze i prasoznawstwo w czasopismach (1989-2000) / W. Kolasa // Rocznik Historii Prasy Polskiej. — 2002. — Т. V. — З. 1 (9). — С. 211–235. 5. Pisarek W. O Mediach i Języku / W. Pisarek ; pod red. Z. Bauera i E. Chudzińskiego. — Kraków : Universitas, 2007. — 392 s. — (Seria Dziennikarstwo i świat mediów).

«WYDAWCA»: 20 ЛЕТ НА РЫНКЕ ПОЛЬСКОЙ ПЕРИОДИКИ

Охарактеризован рынок польских периодических изданий по издательскому делу и редактированию. Проанализирован тематический пласт журнала «Wydawca».

«WYDAWCA»: 20 YEARS ON THE POLISH PERIODICALS MARKET

The author describes polish periodicals from publishing business and editing. The attention is paid to the subject analysis of the journal «Wydawca».

Стаття надійшла 08.09.2014

УДК 007 : 304 : 655

О. А. Щирба

Українська академія друкарства

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ АЛЬМАНАХІВ В УКРАЇНІ ТА РОСІЇ

Обґрунтовуються особливості становлення й закономірності розвитку альманахів в Україні та Росії, проводяться порівняльні характеристики функціонування українських та російських альманахів. Оцінюються літературні здобутки сучасних альманахів, визначається їх місце в медійному контексті, в українсько-російському культурному житті та міжкультурному діалозі.

Альманах, збірки, цензура, видавці, процес, примірник, періодика

Сучасний ринок літературних альманахів нестабільний, його основу становлять добре відомі авторитетні видання, що існують уже тривалий час, і примножують нові видання, які майже щороку з'являються на книжковому ринку чи у віртуальному інформаційному просторі. У Росії літературні альманахи у наш час популярніші, хоча й в електронному варіанті, відповідно їм приділяється більша увага з боку вчених-літераторів, ніж в Україні, де «альманашна нива» розвивається не так стрімко, як у ХІХ–ХХ століттях.